

Петрук Н.

*студентка I курсу юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.і.н., доцент, доцент кафедри
теорії та історії дежави і права
Грубінко А.В.*

ІСЛАМСЬКА ДЕРЖАВА» ЯК НОВИЙ ПРОЯВ РАДИКАЛЬНОГО ТЕРОРИЗМУ

В сучасному суспільстві зросли терористичні акти, які тісно пов'язані із релігією ісламу. За останні декілька років велика кількість терористичних актів припали на угруповання «Ісламська Держава» (далі – ІДІЛ). Велика кількість відеозвернень до урядів країн опозиціонерів ісламського тероризму (наприклад: США, Англія та ін.) із стратою полонених із вимогою не втручатися у політику, яку проводять лідери ІДІЛ для розбудови Арабського Халіфату. Нещодавно у соціальних мережах з'явилося нове відео звернення до Президента Російської Федерації В. Путіна із претензією повернути Чечню і Кавказ для розбудови «могутньої» Ісламської Держави. Основна мета угруповання ІДІЛ – це розбудова Арабського Халіфату для боротьби з «невірними». Багато вчених вважають, що вторгнення США та його союзника Великої Британії в Іраку 2003 сприяло дестабілізації ситуації в країні і стали основною причиною виникнення ІДІЛ, також до причин виникнення угруповання вважають, що багато прихильників ІДІЛ пройняті ідеями «про справедливе демократичне майбутнє» а їх жорстокість багато в чому обумовлена фанатизмом в прагненні досягти бажаного.

Організування «Ісламської держави» сповнене загадками, які навряд чи колись оприлюднять. Але давно не є таємницею, що «ІД» не була створена самостійно. Ведеться широка дискусія на тему, що «Ісламську державу» створила відома у світі терористична організація – «Аль-Каїда». Якраз від неї відділилося спочатку таке невелике угруповання, яке відразу сформувало свою ідеологію, і як за мету поставило відродження халіфату. «Ісламська держава» перша ісламська організація, що пробує утворити власну державу на практиці, а не на словах.

Формування «ІД» припадає на 2016 рік. Після смерті «співзасновника» «Аль-Каїди» Абу Мусаб аз-Заркаві, утворюється нова ісламська організація, яка мала назву – «Ісламська держава в Іраку», яку тривалий час фінансувала «Аль-Каїда» [2, с. 27]. Так, тривалий час «ІДІ» була непопулярна, і не привертала уваги ні терористів, ні міжнародної спільноти. Згодом вияснилося, що організації для її проявів і рецидивів, необхідний був лідер, який був сильний та жорстокий, так, одним із перших, які вивели «Ісламську державу» на світову арену, стає колишній ув'язнений за підозрою в антиамериканській сунітській змові (період арешту припав з лютого по грудень 2004 року) – Абу Бакр аль-Багдаді. Проголошення його лідером «ІДІЛ» припадає на 16 травня 2010 року.

«Ісламська держава в Іраку» була лише підрозділом «Аль-Каїди», але новообраний лідер вважав не так, тому з початком його керування організацією, здійснюються часті напади та підготовки масштабних операцій,

наприклад, одна з них напад на мечеть Умм аль-Кура у Багдаді, наслідком якої було вбивства відомого суннітського законодавця Халіда аль-Фадаві [1, с. 53].

Так, згодом в 8 квітні 2013 року аль-Багдаді проголошує створення Ісламської Держави Іраку та Лівану. Передувало цьому об'єднання прихильників «ІДІЛ» та джихаду, які відомі ще під іншою назвою Джабат аль-Нусра, які брали участь в громадянській війні в Сирії. Так, незабаром зав'язується конфлікт між «ІДІЛ» і «Аль-Каїдою» причиною конфлікту стає інтенсивна діяльність «Ісламської Держави Іраку та Леванту», тому викликало занепокоєння в «Аль-Каїда», вона наказала «ІДІЛ» обмежити свою діяльність, але аль-Багдаді не погоджується. Так, «Аль-Каїда» у лютому 2014 року розірвує відносини із «ІДІЛ» і утворюється вже незалежне терористичне угруповання, яке несе жах на оточуючих, оскільки доволі агресивне та непередбачуване [4, с. 16].

Щоб існувала організація, необхідна ідеологія, а для існування такого угруповання, як «ІДІЛ» - ще й релігійне підґрунтя. Ідеологія «ІДІЛ» своїм корінням сягає в глибину століть і ґрунтується на працях ряду псевдовчених, на ґрунті яких виросла не одна шайка терористів [2, с. 145]. Більшість терористів є сунітами. Суніти – це радикальний напрям в ісламі, вони керуються Кораном та Сунною, тобто вчення пророків. Ідеологія Ісламської держави Іраку і Леванту була заснована на салафізму, салафіту джихадизму, а також на ісламізмі і ваххабізмі. Важливість ідеології «ІДІЛ» включають свою переконаність в тому, що вона являє собою відновлення халіфату раннього ісламу, і що всі мусульмани зобов'язані дати клятву вірності. Іслам повинен бути очищений від відступництва, що останній день суду Богом близько, для свого спасіння необхідно суворе дотримання заповітів слідуючи Корану та настановам пророків.

З точки зору джихадистської інтерпретації салафізму, мусульмани повинні прагнути до поширення та реалізації ісламу в усіх сферах життя, звільняючи землі ісламу від інших культур (особливо від західної) через джихад, який, як і написано в Корані, повинен сприйматися як особистий обов'язок кожного мусульманина [6, с. 55]. Що стосується обов'язків мусульманської жінки, то в Корані конкретно про неї в контексті джихаду не говориться, проте бойовики ІД, як відомо, використовують своїх дружин у боротьбі за «спільну справу».

В основі «Ісламської Держави» лежить жорстока організація і пильний контроль за всіма членами угруповання. Главою держави є халіф, який має необмежену владу. При ньому діє дорадчий орган – Шура, члени якої призначаються халіфом. Управлінням підконтрольними територіями займаються намісник в Іраку і намісник в Сирії, в підпорядкуванні яких знаходяться губернатори провінцій. Територіальна структура управління нестабільна в силу постійної зміни складу підконтрольних територій [4, с. 54]. Військове управління здійснює Військова рада, а керівництво спецслужбами – Рада розвідки. Їх склад також призначається халіфом, причому важливу роль грають колишні офіцери іракської армії і спецслужб. У функції Ради розвідки входить також забезпечення особистої безпеки халіфа. Рада військової допомоги відповідає за допомогу союзницьким угрупованням в інших країнах. Нагляд за дотриманням норм шаріату і ісламської моралі здійснює Правовий рада. У функції ради також входить пропаганда за кордоном і вербування бойовиків за кордоном. Крім того, є Ісламський управління громадської інформації – воно відповідає за пропаганду, контрпропаганду і роботу з

молоддю [3, с. 11]. Розробкою законів займається Адміністративна рада. Господарськими питаннями займаються окремі уповноважені радники халіфа, які по суті складають цивільний уряд. Для відкриття крамниці або майстерні не потрібно ніяких дозволів, реєстрації або внесків. Оподаткування варіюється в залежності від міста (в Ер-Рақку становить 10 доларів на місяць з лавки). У великих містах працюють основні системи життєзабезпечення, включаючи подачу електроенергії і води, а також стільниковий зв'язок [1, с. 255].

У публікації МДІМ від 2015 говорилося, що урядовий апарат «ІДІЛ» налічує близько 25 тисяч чоловік, серед яких є колишні активісти партії БААС і офіцери іракської армії. Діяльність ІДІЛ заборонено майже на всій території розвинутого світу. Боротьба проти «Ісламської держави» почалася тоді ж, коли сама організація з'явилася. Так, основними країнами, які ведуть боротьбу проти «Ісламської держави» є США, Велика Британія, Туреччина, Австралія, Франція та ін. Боротьба проти ІДІЛ заключається у втручаннях військових підрозділ у Ірак та Сирію. Внаслідок активізації діяльності «Ісламської держави» з'явилася потреба у професійній та масовій протидії ІДІЛ. Тому розвинуті країни утворюють коаліцію. Коаліція допомагає поставками авіаційної техніки, військової допомогою сухопутним військам Іраку, військовими радниками, а також створенням баз підготовки місцевих сухопутних військ [2, с. 176]. На додаток до військової допомоги, багато країн надали гуманітарну допомогу етнічним меншинам Північного Іраку (Курдистан і ін.), Які перебували під загрозою повного винищення або втечі.

Наймасштабніша протидія ІДІЛ має назву «Військова операція проти Ісламської держави» – втручання ряду держав в конфлікти, що відбуваються на території Іраку, Сирії і Лівії, з метою перешкодити поширенню терористичної організації «Ісламська держава» [6, с. 55]. Також існує координаційний центр по боротьбі з ІДІЛ. З вересня 2015 року в Багдаді діє єдиний координаційний центр для планування бойових операцій проти ІДІЛ. У його роботі беруть участь офіцери з Іраку, Росії, Сирії, Ірану. Американці та їх союзники поки не зважилися відкрито співпрацювати в рамках цього проекту [5; 7, с. 597; 8, с. 76].

Отже, в світі склалася небезпечна ситуація, що характеризується нестабільністю в багатьох регіонах, розшарування суспільства, відкрита ворожнеча між державою та релігійними течіями, але зазначена «напруженість і ворожнеча» та збройні конфлікти не з'явилася випадково. За ними завжди стоїть якась ідеологія, яка має мету. Зокрема, варто досліджувати ідеологію «Ісламської держави». Ісламська держава – це невизнана мусульманська держава (халіфат з 29 червня 2014) і міжнародна терористична, мілітаристська група напрямку салафітський джихадизм. Безпосередня попередниця ІДІЛ – угруповання «Ісламська держава Ірак», яка була утворена у 2006 році в Іраку шляхом злиття одинадцяти радикальних ісламістських угруповань на чолі з місцевим підрозділом «Аль-Каїди». Утворившись «Ісламська держава Іраку та Леванту» почало навіювати страх на оточуючих. Так, навіть «Аль-Каїда» називає цю організацію занадто радикальною і називають їх методи аморальними та жорстокими.

Основа ідеологія «ІДІЛ» – це салафізм, проявляючись в найжорстокіших методах. В даному випадку всі ті, хто не поділяють позицію бойовиків, ментально стають їх заклятими ворогами. Навіть найменші відхилення мусульман від приписів пророка перетворюють їх в невірних, які заслуговують

на смерть. Що й казати про людей, які дотримуються і сповідують іншу світову релігію. Їх чекає смерть, причому досить жорстока і болісна.

Найбільшим збройним конфліктом, в якому залучено ІДІЛ, залишається війна за Алеппо – збройний конфлікт між збройними силами Сирії і опозиційної Вільної армією Сирії, підтримуваної різними угрупованнями ісламістів навколо міста Алеппо, що є першим за чисельністю населення містом в Сирії. У боях також беруть участь курдські бійці з «Загонів народної самооборони», які мають підтримку від США і Росії і не конфліктують з режимом Башара Асада. Один з центральних епізодів громадянської війни в Сирії.

Список використаних джерел

1. Сацута А.І. Тероризм як соціально-політичне явище. Протидія в сучасних умовах: монографія / А.І. Сацута. – К.: Либідь, 2015 – 367 с.

2. Антитерористична боротьба // Політологічний енциклопедичний словник / уклад.: Л.М. Герасіна, В.Л. Погрібна, І.О. Поліщук та ін.; за ред. М. П. Требіна. – Х.: Право, 2015. – 452 с.

3. Друг Арій. Ісламська загроза та ідеологія ІДІЛ // Січовик. – 2016. – 03 лютого. – С. 11-12.

4. Ігоніна Ю.С. Особливості боротьби з тероризмом / Ю.С. Ігоніна. – Дніпро: Дніпро-ВАЛ, 2014. – 82 с.

5. Россия совместно со странами Ближнего Востока создает координационный центр для борьбы с ИГИЛ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://echo.msk.ru/news/1629570-echo.html>

6. Соснин В.А. Современный терроризм и проблема мотивации террористов смертников / В.А. Соснин // Национальный психологический журнал. – 2010. – №2. – С. 53-55.

7. Грубінко А.В. Історія держави і права зарубіжних країн: навчальний посібник / Грубінко А.В. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. – 656 с.

8. Grubinko A. International Interests of Great Britain in the Conditions of Modern Crisis of the European Security System / A. Grubinko // Historia i Polityka. – Torun: Nicolas Copernicus University. – 2015. – No 14 (21). – pp. 67-83.

Роман О., Пінчук В.

*студенти III курсу Навчально-наукового Юридичного інституту
Національного авіаційного університету (Київ)*

*Науковий керівник: к.і.н., доцент, доцент кафедри
теорії та історії держави і права НАУ*

Череватюк В.Б.

РОЗВИТОК КОНЦЕПТУ ПРАВ ЛЮДИНИ У ПОЛІТИКО-ПРАВОВИХ ВЧЕННЯХ

Якщо детально проаналізувати, то 2016 рік у сфері прав людини був вкрай важким для України. Про це свідчать конкретні факти наростання проблем в державному управлінні, перевтомою людей від АТО, постійне підняття тарифів, що ставлять цілий ряд категорій громадян за межу виживання. Можемо також спостерігати за рішеннями судів щодо обмеження права на свободу вираження і зборів. Серйозні проблеми існують із забезпеченням прав